

Knihovnicko-informační zpravodaj U Nás
Vyšlo: 10.10.2005
Číslo: Ročník 15 (2005), Číslo 3
Sekce: Knihovníci, čtenáři políbení múzou
Název článku: Čteme všichni, vypráví jen někdo
Autor: Ilona Hynková
Zdroj: <http://unas.svkhk.cz/clanek.asp?id=576>

Čteme všichni, vypráví jen někdo

Ilona Hynková

Začátkem roku 2005 vyhlásila Městská knihovna Hořice v Podkrkonoší ve spolupráci se ZUŠ v Havlíčkově ulici již třetí ročník literární soutěže Čteme všichni, vypráví jen někdo. Tématem letošního zamyšlení byl citát: „Čím více znám minulost, tím lépe dokáži pochopit sám sebe.“ Předmětem zkoumání účastníků soutěže se měly stát Hořice a okolí se svými zajímavými místy a zákoutími, která často bývají opředena nějakými pověstmi nebo záhadami. O jednom takovém místě pak napsat pověst, jejímž základem by mělo být alespoň zrnko pravdy.

Do konce měsíce dubna se sešlo celkem 25 prací, jejichž autoři však neměli zájem prezentovat svá díla formou vyprávění v knihovně, jak jsme byli zvyklí z uplynulých ročníků, a tak jsme po vzájemné dohodě vybrali 12 nejlepších prací, vystavili je v dětské knihovně i ZUŠ a nechali hlasovat děti i dospělé o vítězích. Při porovnávání výsledků nás překvapilo, že hlasující v ZUŠ i v knihovně vybrali 3 stejné práce. A tak hlas lidu rozhodl, že bez udání pořadí byly oceněny tyto práce:

Pověst hřbitovního portálu (autorka Nikola Tauchmanová, ZŠ Na Habru)

Svatogothardský zvon (Lada Brúnová, Gymnázium v Hořicích)

Jak vznikly Holovousy a Chodovce a Holovouský malináč (Anna Berdychová, ZŠ Chodovce).

Zvláštní cenu za věrnost naší soutěži a hodnotné příspěvky získala paní Hana Panýrová z Dachov.

Pověst hřbitovního portálu

Kdysi dávno, před mnoha lety, se stala zvláštní událost. Na kopci zvaném Gothard je hřbitov a tam prý jeden vesnický chlapec ztratil svou milovanou dívku. Byla krásná, milá, pracovitá, s dlouhými vlasy, a každému se líbila. Jednou šla o svátku zemřelých na hrob své babičky rozsvítit svíčku. A jak rozsvěcela, znenadání uslyšela divné zvuky, hlasy, a tak se chtěla rychle vrátit domů. Nedávala však pozor a prošla bránou, která značí smrt. Najednou vzplanula bouře, víchř, blesky a brána ji uvěznila. Chlapec ji už nestihl zachránit, a tak je dívka uvězněna na věky věků.

Podle pověsti ji tam po celá staletí chodí smutný chlapec oplakávat každé Dušičky a prosí bránu o svou lásku. Proto se říká, že se nemá chodit průchodem smrti na Gothardě.

Nikola Tauchmanová, 14 let

Svatogothardský zvon

Ke kopci Gothard se váže mnoho pověstí a příhod. Tou bezpochyby nejznámější je příjezd Jana Žižky, který se 20.4.1423 na Gothardě i se svým vojskem utábořil.

Mezi všemi těmi vousatými, svalnatými muži se tu a tam mihla krásná žena, která je doprovázela. Byla nádherná, všude, kde se ukázala, osnila svým půvabem každou živou bytost. Byla opakem oněch drsných mužů.

Jednoho dne se toulala v okolí Gothardu a zahlédla něco úžasného, stejně dokonalého, jako je ona. Po poli běžel chrt. Každý skok napínal jeho mrštné tělo jako tětivu. Paprsky dopadající na jeho srst vytvářely fascinující hru světla a stínu. Srdce se jí rozbušilo. Zamilovala se. Chce ho, musí ho mít. Ihned po příchodu do tábora začala o psovi vyprávět. Celá při tom zářila, ale chladná srdce husitských bojovníků neobměkčila. Rozhodla se tedy použít zbraň mnohem účinnější než cepy a palcáty, totiž ženské slzy. Kapky slané vody jí stékaly po tvářích. Uspěla.

Poslové se vypravili za rytířem Slavomírem z Vřeštova, majitelem psa, aby chrtu získali. Nabízeli mu vše, co měli, s ničím ale neuspěli. Rytíř už nevěděl, jak by se jich zbavil. Stále kroutil hlavou, až se jeho pohled zastavil na kostelu. Byl katolík a husité byli proslulí ničením kostelních zvonů. To nemohl nechat dopustit. Jediné, za co byl ochoten psa vyměnit, byl právě svatogothardský zvon. Husité, nadšení výměnou, souhlasili.

Vypravili se do zvonice, aby zvon i s jeho srdcem strhli. Jakmile se ho dotkli, zvon smutně zanaříkal a vylétl z kostela. Lidé oněměli úžasem. S nebeskou lehkostí letěl vzduchem, obkroužil kolem zvonice kružnici a dál se vznášel, až se snesl nad třemešovskou louku. Třikrát se otočil, jako by jeho tělo bylo tělem ladné baletky, která si nacvičuje piruety. Znovu zazněl onen smutný hukot a zvon se propadl do země. V tom místě se na povrchu objevil pramen hluboké studánky.

Lidé zvon usilovně hledali. Od té doby ho ale nikdo neviděl. Zůstala po něm jen ona studánka a tesklivé hučení. Vždy když se ozval, předpovídal Hořicím hrozící zlo.

Lada Brúnová, 18 let

Jak vznikly Holovousy a Chodovice a Holovouský malináč

Mezi Hořicemi a Ostroměří leží pěkné osady Chodovice a Holovousy. Dříve prostíral se tam hustý a tmavý les, v němž se proháněla stáda divoké zvěře, vysoké i černé, dravé i neškodné, v korunách staletých stromů hnízdili draví i zpěvní ptáci a v jejich vykotlaných nitrech sídlily roje divokých včel. Jejich med byl cítit po celém lese.

Najednou přitáhl s čeledí do krajiny mladý a krásný muž, hebké bezvousé tváře, takže vypadal jako přestrojená dívka, vykácel kus lesa a vystavěl si zde pěkný hrádek, na němž žil spokojeně mnoho let. Neměl ženy ani dětí a jeho jedinou radostí byly květiny a stromy. Protože neměl vousů, ani když mu již vlas začal prokvétati, dostalo se mu jména Holovous.

Jezdil také někdy do cizích krajů, ale nejraději se zdržoval doma, chodil okolo hradu, mluvil se stromy, čistil je od mechů a lišejníků, a když našel někde planý ovocný strom, vytrhal od něho trávu, odhrabal starou hlínu, zasypal ji novou, pohnojil, prořezal a zaléval medovou šťávou, o níž nebyla nouze, takže v několika letech dával strom výborné ovoce

krásných barev – červené, žluté i žíhané, sladké a chutné jako med a vonné jako muškát. A co hlavního: to ovoce bylo léčivé.

A jako přál stromům, tak miloval i svůj lid, který by byl pro Holovousa skočil do ohně. Aby byl pán bezpečen, vystavěli si jeho lidé kolem hradu domky, jež dostaly později název Holovousy. Poněvadž jedli Holovousovo ovoce, nikdo neumíral.

Pán stárl a uzavíral se na hradě víc a více. I dozvěděl se o jeho medovém a léčivém ovoci jeden jeho známý z mladých let, jménem Chod. Přijel ho tedy navštívit. Holovous byl však právě churav a nemohl se svému hostu věnovati, jak by si byl přál. Chod miloval zase lov, a proto vyšel jednoho dne časně zrána sám do lesů, aby zkusil svého štěstí.

Ale bylo to jeho neštěstí. Zašel hluboko do bažinaté části lesa, kde se setkal se statným divokým kancem. Postřelil ho, čímž zuřivé zvíře rozdráždil až do bělosti, takže se statný sekáč vrhl na překvapeného Choda dřívě, než mohl chopiti se tesáku, zaryl mu hluboko do těla dlouhé a zahnuté kly, že se hned zbarvily krví Chodovou, mrštil jím několikrát o zem, až v něm kosti zapraskaly a on pozbyl vědomí. Pak donesl ho na zubech ke svému pelech, kde tělo jeho rozdupal a rozsápal.

Na hradě nemohli se dočkati Choda, pročež vypravili se ihned do lesa, aby ho vyhledali. Z nebohého hosta zbyly jen cáry šatstva, masa a kostí.

Holovous zaplakal nad svým přítelem Chodem, pohřbil ho slavnostně na místě, kde ho našli, lidem kázal káceti lesy, kus za kusem, a zabíjeti přitom všechnu dravou zvěř. U hrobu Chodova dal vystavěti kostelík a u něho domky pro kněze a kostelníka. Kolem pak nasázel ovocné medové stromy, kterým se Chod tolik podívoval. Časem budovali si lidé kolem kostelíku domky, až vznikla celá ves a na paměť nešťastného přítele dostala jméno Chodovice.

Umřel Holovous, zanikl jeho hrad, zapomnělo se na hrob Chodův, místo hradu byl později v Holovousích vystavěn zámek, stará obydlí ustoupila novým, vymírají staří a místo nich hospodaří mladí, ale památka po šlechtěném Holovousovi žije dosud ve výborném ovoci, daleko široko známém.

Anna Berydchová, 11 let